

Vladimir Kopicl

SOBA S POGLEDOM, NA KABINET

Makar koliko sam pomen "Polja" danas neminovno vukao ka nekoj književno-istorijskoj dimenziji sa primerno vitaminiziranim kulturološkim sastavom, pogotovo kad ga po zadatku post-memorijalno sričem ovim trans-parastosnim povodom, u glavi, telu i unutrašnjem oku/uhu/OHO-u javlja mi se tek mesto, prostrana soba i ispred nje omanji sobičak, prva prava književna redakcija, zapravo, u koju sam kao ozbiljan klinac stupio, negde 1970. ili 1971. godine. I ne da sam samo stupio, nego sam tu, na drugom spratu nekadašnje Tribine mladih, i propisno zaglavljavao, gubio vreme i dobijao na književn(ičk)om šlifu, radeći 1971-1973. samo sprat niže, na Tribini, kao urednik, u onoj nepodobnoj konceptualističko-anarhističkoj družini koja je tada mnogo htela, svašta započela i na vreme iz cele te priče prinudno srećno izletela.

U to vreme od časopisa smo pratili beogradski "Rok", "Delo", zagrebački "Bit internacional" i "Pitanja", ljubljansku "Tribunu", "Probleme" i "Probleme – Magazin" i tako još ponešto, za to vreme otkaćeno, a kad je Pero Zubac negde otišao, kanda u vojsku, pa "Polja" v. d. urednički nasledio Vujica Tucić, u toj sobi smo se okupljali, slušali kako nešto stariji pisci snatre logičan redakcijski prevrat "računajući na nas", pa smo i pisali pamflete, zloglasna otvorena pisma jugoslovenskoj javnosti i pomalo verovali kako ćemo od "Polja" napraviti novo žarište jugoslovenske i svetske avangarde. U to vreme, na Tribini (kojoj su i "Polja" formalno pripadala) je sa nama vladao bar nama simpatičan miks flower power ideologije, studentske i seksualne revolucije, ranog tehna i zrelog minimalizma, prve konceptuale i drugog situacionizma, mladalačkog levičarenja s psihodeličnim likom i liberalizma u pvoju bez perspektive, a oko nas su kružili, kritično glavama klimali, telefonirali tražeći ostavke, pa i pretili, razni para-moćni likovi s "lepo stoji partizanska bluza" ikonografijom i neki naizgled ozbiljni, po zadatku zabrinuti, polu-sredovečni frajeri iz Saveza omladine, GK i SK. Oni svoje, mi svoje – neko vreme, a onda – oni na Tribinu i u PK, a mi – sa Tribine, ko u zatvor, ko na slobodno-umetničku, freelancersku vetrometinu bez tržišta. Malo na ulici pa u nekoj komunici, kao svi hipiji i jipiji, a kad baš nemaš gde – e, onda opet u "Polja". Popiješ kafu, malo vežbaš govor, nešto sretneš, ogreješ se, a nije loše i da nešto objaviš, makar prevedeš, a gde ćeš nego u "Poljima". "Komunist" nas nije zvao na saradnju, "Marksistička misao" ni da se javi, u "Dnevniku" nas već ispljuvali pa sahranili, "Letopis" k'o "Letopis", Beograd k'o Beograd, pa ajd' u "Polja". A tamo, umesto Vujice, već Boško Ivkov, fini, brižan, malo mu i neprijatno kako je on sad tu a mi nigde, al' ode brzo i Boško, nekako polu-naprasno. Pa dođe Džeri, čovek po meri. Nekako i njemu pomalo neprijatno, tamo, u toj sobi, među nama, sad već skoro pravim piscima, da nam rukovodi baš on, ne-pisac, šta li, pa ne da nudi kafom, kao oni raniji, nego je čak sam kuva, za sve, a bogami i diskutuje. A tu je već i Jova Zivlak, ozbiljan, nekako i ćutljiv i raspričan, i naklonjen i nenaklonjen, i sebi i drugima, ali već jasno vidljiv kao duga i druga budućnost "Polja", u kojoj nikad

više sebi nisam video neko jasno mesto, makar da sam i dalje mnoge brojeve časopisa saradnički punio svim i svačim, pesmama, kritikama, prevodima, kojih se ni danas ne stidim. Preživio ja, preživela i "Polja", makar u drugom formatu, sa novim stuffom i šmekom, kao što i priliči.

Hot stuff, can't get enough! Da poludiš: čisto, tematski, sabrano, pouzdano, svaka majka bi se radovala, da deca lakše zaspe a i poneki odrasli.

A onu sobicu i sobu pregradili, čitav cirkus od sobičaka tamo napravili, pa još tu, gde su nekad bili i "Polja" i "Uj symposion" udenuli i direktorski kabinet. Nije loše, naše je i silnu čeljad hrani, ali nekako je ipak bez veze što su "Polja" šutnuli u prizemni hodničić, valjda čim ih je Jova prerastao. Ili nešto kasnije? Franja? E, Franjo, možda Franjo.

A tu se, u toj sobi i sobičku, nekad, bogami, i kuvalo i muvalo, i dnevne i noćne žurke se pravile, i proto-performansi s ranim bodi art likom, i čitalo se svašta što ne treba i petije pisale, pa Vegel u prostoriji do nje doradivao onaj mladalački roman čiji naslov ne smem ni da pomenem u ovom flower power kontekstu da me ne tuži, a neki se posle i poženi silom prilika, a jednom je, tu negde, čak, jedna bratska redakcija napila drugu pa ih prestrašene držali zaključane na prvom spratu, navodno kao taoce, noću, uz pretnju da će ih pobiti čim svane ako Radio Novi Sad, kao, do zore ne objavi novo Otvoreno pismo Uredništva. A jednom su Čeda Drča i ovaj što se seća, na sastanku Kolegijuma Tribine sa predstavnicima Saveta, na dvojicu iz pomenutog sastava, sumnjivih da cinkare gde treba, jer takvo je to vreme bilo, pucali iz bučnih pištolja igračaka uz sinhronizovani povik "Umri, izdajniče!" pa su se ovi tako prepali da je jedan u strahu pao sa stolice na televizor i srušio ga, a drugi umalo šakom zdrobio telefonsku slušalicu za koju se baš mašio da zove nekog "odgore". Jedva smo ih posle "oživeli", i ljude i sprave.

Ej, pusta mladosti, najblesavije doba!

A kakve sad to veze ima sa jubilejom "Polja", reklo bi se? Pa možda i nema nikakve, ali se toga nekako bolje sećam nego kompletnog sadržaja svih njihovih brojeva sto godina unazad, ako je već prošlo sto godina. A nisam ih sve ni čitao, jer bilo je i dosadnih. Ali i sjajnih. Čitava istorija. Nažalost.

Kao ono kod Foknera: "Crnci su preživeli". Ili, "istrajali"?

Ko to sad zna? A nije ni važno, dok traje.

Traje, kao i ta "Polja", sa čikom na koricama, makar i bez one sobe, slava joj.

Teraj dalje, Laslo.

Pravi "Polja", bolje nego vojsku, književnost se umirit' ne može.

A mi ćemo da pravimo decu, pa neka pišu ili ne čitaju.

BLACK LIGHT, NEW LIGHT

Priroda nam je dala što je dala.
Ostalo je nadgradnja
gde tama nije tamna, ni svetlost jasno svetla
pa je granica nejasna, nezavisna od stvarnog,
i nedovoljno izoštrena da jutrom obodri petla.

A gde kokoška ne peva, ni jaje nije za poj,
barem ne ovaj, električni, zbog kog i noć bi da umre
da se do povratka prirode uštedi plaćeno svetlo,
da se premosti ponor između sada i sada
dok biće vode u brani ne vidi gde bi isteklo.

A šta tek da se kaže za provod onog atoma
koji se stalno troši da napuni naš motor,
kao da neka pčelica beskrajno rasipa med?
Taj jadnik nema prekidač, neće valjda da stane
dok sunce se ne sabere da pokrene sav svet?

Koji? Pa onaj gde stvari kao da imaju lice
i silne grimase prave za svakoga od nas,
da nas odmene načas kao računar zevanje,
kao signal što titra elektromobilna jaja
koja nam uredno liže onaj bežični pas.

Mora da mu je dosta već svega i svakoga.
Možda se zato i dere, da s zorom najavi spas
pa da neka budala isključi poslednji frižider,
da se bar malo reši transa faličnog tehna
što krešti poput PR-a dok isprobava glas.

Nije baš neki narativ, možda ni naracija,
ali je došlo vreme da se ispiše nalog
onoj poslednjoj Meri da najzad digne svoj glas.
I evo, sada ga diže, sav napet kao svirala,
dok se negde ne udene. Nadam se, ne u nas.

BUBA, KOJOT, BUKVAR

Čaše lomim, ruke mi krvave –
to bubamara peva dok tiho tone u san.
Sleva ulazi kojot, nasmejan kao curica,
jer zna da stupa u kadar. Za njim ide još kojota,
još, čitav vod, pa četa, pa čitav jedan bataljon,
podruku, kao po gori ravnoj, sav tako poravnat.
Zašto je ravna ta gora, zašto bubica peva
a kojot maršira? Ko puši "drinu" zna taj marš
bolje od bubamare, više zvučan no krvav.
Nekad je zelen kao evergrin, sva ga nacija peva,
pa prihvati planeta, kad nema drugog posla,
a možda ni pametnijeg, dok svet ne pozeleni,
pomodri, posivi i na kraju izbledi
tako da se ni ne vidi, sve dok ga slepac ne pogleda.

Taj slepac, i to je Bog, nečiji,
u koga neko gleda ko žedan limunadu.
Pas mu dodaje slamčicu a on bi nešto drugo,
da sluša bubamaru ili pomazi kojota,
ako je zgodna ženska, zgodna bar dok se smeši.
Njena zadnjica peva, ne zvukom već više pokretom
a ritam daju joj ruke, daju grudi i bedra.
Šta će nam lepše planine, šta će nam lava vulkana?
To danas ničemu ne služi, nema indeksnu vrednost.
Sad ću ući u kuću da nađem onu bubicu,
ali ću biti pažljiv da me ne smota Cl(c)A
što planetarno štuca na bukvar pravoslavlja.

TUFNE

Kada sam bio mlad, sasvim,
napravio sam medu, od šperploče, one za ručni rad,
plavog sa roza tufnama,
koji uspravan stoji na nekoj vrsti postolja
što nalikuje ostrvcu od mrke, zgasle pene.

Posle sam to i postao, zgusnuta,
druga priroda, svedena, frontalno izoštrena
ali bez prave dubine što nadmašuje ljudskost.
To drugo ne postoji, ne nalazi se nigde,
a i meda je odsutan, hiljade kilometara.
Tamo to zovu milje. Poklonjen, sad je suvenir.

Dva lika krenu kroz vrata a jedan neće ući,
jer ne zna za dubinu i tako ostane sam.
A šta bude za vratima to ne zanima nikog,
nekad ni sama vrata. Ona nisu figura,
i suviše su stvarna da brinu i o tome.

To je taj prostor, svet, što govori o sebi,
računajući na nas da mu dodamo reči.
Tu roza, tamo plavo, i mrku gamu sudbine.
Kaže: "Tako se radi!", a ostalo je na nama,
mada rad briše množinu pa svako radi sam.

Ti izrežeš što možeš od onog čega se latiš,
a sve što ne preostane možda je tvoja slika.
Red šupljeg i red praznog. Sve drugo
već je daleko, nerado da se vrati.
Ali meda će doći. Svet neće biti sam.